

EXPUNERE DE MOTIVE

Sectorul industriei de apărare reprezintă un domeniu strategic implicat în realizarea efortului de apărare a țării prin furnizarea de produse militare și prestarea de servicii conexe pentru forțele sistemului național de apărare, ordine publică și securitate națională.

În perioada de după anul 1989 scăderea drastică atât a exporturilor, cât și a numărului contractelor atribuite de instituțiile sistemului național de apărare, ordine publică și securitate națională operatorilor economici români a dus la reducerea continuă a volumului activităților din industria de apărare și a slăbit potențialul de producție și cercetare-dezvoltare al acestui sector.

Pe ansamblu, acest sector stagnează, înregistrează pierderi, operatorii economici confruntându-se cu lipsa contractelor, din cauza liniilor de fabricație învechite, depășite fizic și moral, cu costuri/regii mari.

Modificarea și completarea Legii nr. 232/2016 privind industria națională de apărare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările ulterioare, prin desemnarea în locul Ministerului Economiei a Ministerului Apărării Naționale ca minister de resort, care va exercita, în numele statului român, drepturile și obligațiile ce decurg din calitatea de acționar la operatorii economici cu capital integral și/sau majoritar de stat, este impusă de necesitatea revitalizării industriei de apărare într-un ritm ridicat, care să asigure transformarea, modernizarea și înzestrarea capabilităților/structurilor Armatei României conform Programului privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2026 și în perspectivă și, în consecință, îndeplinirea atribuțiilor, responsabilităților, misiunilor și cerințelor specifice de către Ministerul Apărării Naționale așa cum sunt prevăzute prin lege și alte documente legale. Totodată, asigurarea coordonării și evidenței industriei de apărare, cu capital de stat sau privat, de către Ministerul Apărării Naționale este în spiritul principalelor documente care fundamentează planificarea apărării la nivel național: Strategia națională de apărare și Programul de guvernare.

Astfel, potrivit Strategiei naționale de apărare, aprobată prin Hotărârea Parlamentului României nr. 33/2015, la Direcții de acțiune și principalele modalități pentru asigurarea securității naționale a României, pentru dimensiunea de apărare sunt precizate adaptarea industriei de securitate/apărare la cerințele de înzestrare ale forțelor armate și dezvoltarea cooperării în domeniul industriei de securitate/apărare cu statele din spațiul euroatlantic, prin valorificarea oportunităților de cooperare multinaționale, în contextul inițiativelor NATO și ale Uniunii Europene. Se are în vedere facilitarea implicării operatorilor economici în inițiativele susținute de Comisia Europeană în domeniul cercetării-dezvoltării pentru apărare (C&D) prin Fondul European pentru Apărare (EDF -European Defence Fund), cu atât mai mult cu cât Ministerul Apărării Naționale are o instituție specializată în domeniul C&D – Agenția de Cercetare pentru Tehnică și Tehnologii Militare. De asemenea, industria de apărare va putea beneficia și de serviciile Companiei Naționale "Romtehnica" – S.A. pentru facilitarea accesului pe piața externă. Intensificarea punerii în practică a acestor direcții de acțiune se poate realiza doar prin propunerea legislativă de mai sus.

Programul de guvernare 2018-2020, prevăzut în Hotărârea Parlamentului nr. 1/2018 pentru acordarea încrederii Guvernului, în cadrul capitolului Politica de apărare și securitate națională include măsura nr. 5, „Revitalizarea industriei de apărare”, care impune:

- crearea cadrului normativ corespunzător pentru asigurarea în industria națională de apărare a unui sistem comun pentru atingerea standardelor necesare și de management al calității produselor;

- stimularea producției industriei naționale de apărare pentru realizarea, de către operatorii economici din industria de apărare, de produse competitive în raport cu necesitățile și cerințele Armatei, la standard NATO;

- folosirea mecanismelor de off-set având la bază dialogul instituționalizat între structurile achizitoare și industria națională de apărare cu capital de stat și/sau privată astfel încât, pe de o parte, să se evite creșterea artificială a prețurilor de achiziție, și pe de altă parte, să se maximizeze efectele scontate în beneficiul industriei naționale de apărare de stat și/sau privat;

- sincronizarea demersurilor la nivel național cu implicarea/ angajarea în proiectele/inițiativele NATO și UE finanțate de cele două organizații, respectiv cu aprofundarea parteneriatelor strategice, în special a celui cu SUA;

- dezvoltarea de parteneriate de tip public-privat cu industriile de apărare din țară și din străinătate (în special din state NATO și UE) și crearea condițiilor necesare derulării unor contracte de off-set avantajoase în achiziționarea/modernizarea tehnicii militare. Implicarea industriei românești de apărare în astfel de parteneriate – în special pe dimensiunea de cercetare-dezvoltare-inovare/CDI pentru crearea de noi echipamente/ tehnologii de uz militar – este o condiție esențială pentru revitalizarea/retehnologizarea și creșterea competitivității acesteia.

Toate aceste măsuri și elemente prezentate în Programul de guvernare 2018-2020 pot fi duse la îndeplinire doar prin desemnarea Ministerului Apărării Naționale ca minister de resort în accepțiunea Legii nr. 232/2016, cu modificările ulterioare, constituind motivații esențiale pentru propunerea de act normativ în cauză și pentru amplificarea revitalizării industriei de apărare.

Plecând de la aspectele de mai sus, îndeosebi cele aferente dezvoltării de parteneriate între reprezentanții industriei de apărare din România și reprezentanții industriei de apărare din țări membre NATO și/sau UE, facilitării transferului tehnologic în domeniul industriei de apărare și creării condițiilor necesare derulării unor contracte de operațiuni compensatorii avantajoase în achiziționarea/modernizarea tehnicii militare, este necesară trecerea Oficiului de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială în subordinea Secretariatului General al Guvernului, asigurându-se în acest fel un management eficient al obligațiilor de offset în susținerea în mod consecvent a industriei naționale de apărare, precum și creșterea nivelului de autoritate pe linia monitorizării și îmbunătățirea utilizării mecanismelor de offset asociate programelor de înzestrare, inclusiv prin îmbunătățirea unui dialog instituționalizat continuu dintre structurile beneficiare și operatorii economici din industria națională de apărare.

Preluarea Direcției industria de apărare din subordinea Ministerului Economiei și reorganizarea acesteia ca direcție generală – structură centrală a Ministerului Apărării Naționale este necesară pentru exercitarea de către minister a atribuțiilor care îi revin în calitate de minister de resort în domeniul industriei naționale de apărare, cu referire la aplicarea Programului de guvernare, cooperarea internațională, pregătirea economiei pentru apărare, situații de urgență, protecția civilă și infrastructura critică.

Ministerul Apărării Naționale, prin structurile din subordine, deține instrumentele necesare pentru îmbunătățirea utilizării capacităților de producție existente în industria națională de apărare, precum și pentru dezvoltarea și implicarea acestora în furnizarea de produse pentru categoriile de forțe. În acest sens, este de subliniat faptul că autoritățile de decizie pe linia managementului programelor de înzestrare fac parte din Ministerul Apărării Naționale.

Totodată, este de subliniat faptul că prin preluarea de către Ministerul Apărării Naționale a industriei naționale de apărare se creează premisele necesare pentru asigurarea complementarității între capacitățile de mentenanță existente în cadrul ministerului și capacitățile productive și de mentenanță existente în industria de apărare. De asemenea, pe fondul dezvoltării industriei naționale de apărare, să

pot identifica domenii de nișă specializate pe linia realizării și mentenanței echipamentelor militare, cu referire la crearea unor centre de excelență (hub-uri industriale) cu adresabilitate la nivel regional.

Pentru asigurarea unui management eficient al industriei de apărare, numărul maxim de posturi finanțat de Ministerul Apărării Naționale se majorează cu numărul de posturi preluat de la Ministerul Economiei, precum și cu un număr de posturi suplimentar, strict necesar pentru îndeplinirea atribuțiilor corespunzătoare.

În vederea gestionării participațiilor statului la operatorii cu capital integral sau majoritar de stat din industria de apărare, se înființează în compunerea Ministerului Apărării Naționale o structură specializată (optim de nivel direcție), prin care se asigură administrarea participațiilor statului la operatorii economici din industria națională de apărare, precum și implementarea unor măsuri de restructurare/reorganizare a acestora.

Prin preluarea coordonării industriei naționale de apărare de către Ministerul Apărării Naționale se asigură valorificarea experienței personalului din structurile existente în ceea ce presupune gestionarea domeniilor aferente industriei de apărare, dar și contopirea cu expertiza deținută de specialiștii Ministerului Apărării Naționale în materiile achizițiilor în domeniile apărării și securității (elaborare și coordonare a implementării politicilor de achiziții, fundamentare sub aspect tehnic a politicilor de înzestrare, elaborare, coordonare și punere în practică a strategiilor de achiziții pentru sistemele de armamente și echipamentele majore), cercetare-dezvoltare, managementul activităților de testare și evaluare de dezvoltare, analize, audituri tehnice și acceptanțe aferente sistemelor de armamente și echipamentelor majore, supravegherea managementului calității la furnizorii de produse militare și prestatorii de servicii în domeniul apărării și de aplicare a cerințelor NATO și UE de asigurare a calității în domeniul apărării, prin evaluarea, certificarea și supravegherea furnizorilor și prestatorilor în legătură cu îndeplinirea acestor cerințe.

În ceea ce privește exceptarea operatorilor economici cu capital integral și/sau majoritar de stat din cadrul industriei naționale de apărare, aflați direct sau indirect în coordonarea sau sub autoritatea Ministerului Apărării Naționale, de la aplicarea prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 111/2016, cu modificările și completările ulterioare, aceasta este cerută de necesitatea satisfacerii intereselor esențiale de securitate ale statului român, prin consolidarea/dezvoltarea pe teritoriul național a capacităților industriale – operatorii economici constituiți în societăți în domeniul producției de apărare, strict necesare apărării țării, și care trebuie să se afle sub controlul Ministerului Apărării Naționale.

Ministerul Apărării Naționale, ca autoritate publică tutelară, va urmări asigurarea unui management eficient, având în vedere că lichiditatea, solvabilitatea și funcționalitatea acestor societăți va avea o influență determinantă asupra domeniului apărării. Ministerul Apărării Naționale va urmări să valorifice experiența specialiștilor proprii în domeniile producției de tehnică militară, economic, financiar și juridic pentru administrarea și controlul acestor operatori economici. Ansamblul de reguli care va guverna sistemul de administrare și control pentru operatorii economici în cauză se va stabili prin ordin al ministrului apărării naționale, cu avizul Ministerului Finanțelor Publice.

Proiectul de act normativ urmărește:

- desemnarea, în locul Ministerului Economiei, a Ministerului Apărării Naționale ca minister de resort, în accepțiunea Legii nr. 232/2016 privind industria națională de apărare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările ulterioare, care va îndeplini toate atribuțiile specifice, cum ar fi exercitarea, în numele statului român, a drepturilor și obligațiilor ce decurg din calitatea de acționar la operatorii economici cu capital integral și/sau majoritar de stat, precum și asigurarea coordonării și evidenței industriei de apărare;

- trecerea Direcției industria de apărare din subordinea Ministerului Economiei și reorganizarea acesteia ca direcție generală – structură centrală a Ministerului Apărării Naționale;
- trecerea Oficiului de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială, cu personalul aferent, în subordinea Secretariatului General al Guvernului;
- înființarea unei structuri responsabile pentru administrarea și valorificarea participațiilor statului în industria de apărare, precum și pentru elaborarea și implementarea măsurilor de restructurare și reorganizare a acesteia;
- preluarea de către Ministerul Apărării Naționale a personalului Direcției industria de apărare din cadrul Ministerului Economiei;
- creșterea de la 5 la 10 ani a perioadei de excludere de la alte proceduri de atribuire a unui contract de achiziție pentru contractantul care nu își îndeplinește angajamentele de compensare. Această propunere este necesară întrucât, în forma actuală, neîndeplinirea angajamentelor de compensare nu este proporțională cu gravitatea consecințelor generate de neexecutarea acestora;
- exceptarea operatorilor economici cu capital integral și/sau majoritar de stat din cadrul industriei naționale de apărare, aflați direct sau indirect în coordonarea sau sub autoritatea Ministerului Apărării Naționale, de la aplicarea prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 111/2016, cu modificările și completările ulterioare.

MARILU LIVIU 